

<https://doi.org/10.52340/lac.2021.679>

პარალელები უცხოურ და ქართულ ნაწარმოებებს შორის სწავლების დაწყებით ეტაპზე

ნინო ჭოლაძე

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
e-mail: nino_choladze@mail.ru

ყველაზე მნიშვნელოვანი უნარი, რასაც მოზარდები სკოლაში სწავლისას იძენენ, კითხვის უნარია. სწორედ ამიტომ, სასწავლო განათლების ერთ-ერთი პრიორიტეტი უნდა იყოს დასაწყის ეტაპზე წიგნიერების ხელშეწყობა.

ჯერ კიდევ ადამიანური შესაძლებლობების ფორმირების პროცესში უნდა შეძლოს მოზარდმა წაკითხულის ღრმა წვდომა, გააზრება, განწყობის წერილობით და ზეპირად გადმოცემა.

საზოგადოებაში მუდმივმა ცვლილებებმა, რაც ადამიანების წინაშე აყენებს ახალ გამოწვევებს, მოითხოვა ახლებური ცოდნის მიღების აუცილებლობა, ამიტომ მუდმივად იცვლება ის მეთოდები და ტექნოლოგიები, რომლებიც ამ მოთხოვნაზე იქნება მორგებული.

საკვანძო სიტყვები: საგაკვეთილო აქტივობა, ღქმა, გააზრება

ყველაზე მნიშვნელოვანი უნარი, რასაც მოზარდები სკოლაში სწავლისას იძენენ, კითხვის უნარია. სწორედ ამიტომ, სასწავლო განათლების ერთ-ერთი პრიორიტეტი უნდა იყოს დასაწყის ეტაპზე წიგნიერების ხელშეწყობა.

ჯერ კიდევ ადამიანური შესაძლებლობების ფორმირების პროცესში უნდა შეძლოს მოზარდმა წაკითხულის ღრმა წვდომა, გააზრება, განწყობის წერილობით და ზეპირად გადმოცემა.

საზოგადოებაში მუდმივმა ცვლილებებმა, რაც ადამიანების წინაშე აყენებს ახალ გამოწვევებს, მოითხოვა ახლებური ცოდნის მიღების აუცილებლობა, ამიტომ მუდმივად იცვლება ის მეთოდები და ტექნოლოგიები, რომლებიც ამ მოთხოვნაზე იქნება მორგებული.

მინდა წარმოგიდგინოთ ერთი გაკვეთილი, რომელიც 10 – 12 წლის მოსწავლეებთან ჩატარდა. შეირჩა ორი ტექსტი ამერიკელი მწერლის რიჩარდ ბახის „თოლია, სახელად ჯონათან ლივინგსტონი“ და გოდერძი ჩოხელის „ცასწავალა.“

ამ გაკვეთილის ჩატარება არა მარტო წიგნიერების ხელშეწყობა, არამედ მხატვრული ლიტერატურის საშუალებით მომავალი თაობის აღზრდის და ზნეობრივი მხარის ფორმირებაში დიდი წვლილის შეტანაა. ეს გაკვეთილი, პირველ რიგში, ეროვნული სასწავლო გეგმით

განსაზღვრული მიზნის მიღწევას ითვალისწინებს და ამასთანავე, იმ იდეებს გამოკვეთს, რაც თანამედროვე მოქალაქეს უნდა ჰქონდეს, რომ ღირსეულ მოქალაქედ და კარგ მკითხველად ჩამოყალიბდეს. წარმოდგენილ მოდელში უმნიშვნელოვანესია მოსწავლეების მიერ იმ იდეების ერთგულება და გათავისება, როგორცაა ტოლერანტობა, მიზნისკენ სწრაფვა, სიძნელების დაძლევის, მხატვრული ტექსტის ინტერპრეტაციის უნარის უნარის ჩამოყალიბება .

გაკვეთილზე მუშაობისას, როგორც მასწავლებლის, ისე მოსწავლის აკადემიური და ემოციური განვითარების ხელშეწყობის მოტივატორი იყო ის ფაქტორი, რომ ლიტერატურასთან ახლოს ყოფნა, ბავშვობიდან, ბევრ სიკეთესთანაა დაკავშირებული და იმ ბედნიერებასთან, რასაც წასაკითხი ტექსტით გამოწვეული ბედნიერება ჰქვი .

აღსანიშნავია, რომ სიფრთხილით უნდა შეირჩეს ის თემები, რომელთა განხილვა კლასში, ამ ასაკის ბავშვებში აზრთა აქტიურ გაცვლა - გამოცვლას, მსჯელობას, და მოზარდების მხრიდან საკუთარი პოზიციის არგუმენტირებულად ჩამოყალიბებას გამოიწვევს; თან მოახდენს საკუთარი, სისხლხორცეული ქართული ლიტერატურის ნიმუშისა და უცხოური, მსგავსი შინაარსის ნაწარმოების ერთმანეთთან შერწყმას, რომ თანამედროვე ინდივიდმა მოახერხოს პარალელების გავლება და იმ ფასეულობების და მორალური პრინციპების დანახვა, რაც ყველგან ერთია.

თავდაპირველად, მოსწავლეებს ურიგდებათ ტექსტი, რიჩარდ ბახის ცნობილი მხატვრული ტექსტისა „თოლია, სახელად ჯონათან ლივინგსტონი“, რომელიც წინა დღეს აქვთ წაკითხული. ტექსტის დარიგებამდე ხდება გამოწვევა, საუბრები თემებზე, როგორცაა სხვათა მიუღებლობა, განსხვავებული აზრის უპატივცემულობა, კამათის კულტურის უქონლობა, ადამიანის განვითარებისთვის ხელისშემშლელი პირობების გამოკვეთა. შემდეგ, ეს თემები ჩვენს ყოფიერებას და ადამიანურ ისტორიებს უკავშირდება, რომ მოსწავლემ შეძლოს უფრო უკეთ გაითვისოს პრობლემა. აქვე ხდება პარალელების გავლება სხვა ფილმებთან, სიუჟეტებთან.

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ავტორი ამ ნაწარმოებს უძღვნის პატარა უფლისწულს და რადგან ამ ასაკის მოზარდისთვის ნაცნობია ეს ნაწარმოები, უკვე სამი ნაწარმოების დაკავშირება ხდება ერთმანეთთან .

ეს თწმა იმდენად აქტუალურია, რამდენადაც, მიზნის მიხედვით, მოსწავლეები გაეცნობიან მსოფლიო და ქართული ლიტერატურის ნიმუშებს, ტოლერანტობის პრინციპებს , დააკავშირებენ ამერიკელი მწერლის, რიჩარდ ბახის ნაწარმოებს ქართულ ლიტერატურასთან, მოახდენენ სხვადასხვა ქვეყნის მედიის მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაციის ანალიზსა და შეფასებას.

აკვეთილზე გამოყენებული სხვადასხვა საგანმანათლებლო რესურსები, როგორცაა მოთხრობა, სტატია, სქემა, საინფორმაციო ტექსტი, აგრეთვე ამ ნაწარმოების მიხედვით შექმნილი ფილმის ნახვა, უშუალოდ, გაკვეთილის მიმდინარეობის პროცესში ახდენს მოსწავლეებზე წარუშლელ შთაბეჭდილებას , უფრო მრავალმხრივს და საინტერესოს ხდის მოსწავლეთათვის მუშაობის პროცესს, აადვილებს და ხელს უწყობს ფანტაზიის განვითარებას, წარმოსახვით უნარებს.

გაკვეთილის მიმდინარეობისას იგეგმება რამდენიმე აქტივობა:

1. აქტივობა. მასწავლებელი მოსწავლეებს გააცნობს გაკვეთილის თემას, და მოსწავლეებს სთხოვს, გაიხსენონ თემასთან დაკავშირებით თავიანთ მემსიერებაში აღბეჭდილი რეალური ისტორიები, ლიტერატურული ნაწარმოების წაკითხვით, ფილმის ნახვით მიღებული

შთაბეჭდილებები და უპასუხონ კითხვებს: გიფიქრიათ იმაზე, რომ ადამიანმა უნდა შეიმეცნოს სამყარო და ამ გზაზე შეიძლება მას ბევრი წინააღმდეგობა შეხვდეს? საჭიროა თუ არა, იმაზე მეტი წაიკითხო, ნახო და შეიმეცნო, ვიდრე სკოლაში გთხოვენ? მოგწონთ ამხანაგები, რომლებიც თქვენზე კარგად სწავლობენ, გამოხატავენ საკუთარ აზრს? გაუღიზიანებიათ თუ არა განსხვავებულაზრს? გამოთქვამთ საკუთარ აზრს, თუ ერიდებით მას? ფიქრობთ თუ არა, რომ ადამიანმა შეიძლება დატოვოს სამშობლო, დროებით მოწყდეს ოჯახს, საყვარელ ხალხს, რომ უფრო მეტი ნახოს, განვითარდეს, ისწავლოს? სწავლის დასრულების შემდეგ გაგიჩნდებათ თუ არა სურვილი სამშობლოში დაბრუნების? გქონიათ შემთხვევა, როცა თქვენი უფლება იზღუდებოდა? რა არის განვითარება? რა მოაქვს მას? რა დაბრკოლება შეიძლება შეგხვდეს ამ გზაზე? საჭიროა თუ არა მეტი შეიმეცნო, ვიდრე სკოლაში გთხოვენ? რაგანიჭებთ თავისუფლებას?

2. აქტივობა . მასწავლებელი უკითხავს მოსწავლეებს მწერალ რეი რედბერის სიტყვებს ამ ნაწარმოების შესახებ: „ამ წიგნით რიჩარდ ბახმა ორი რამ მომანიჭა: ფრენა შემადლებინა და გამაახალგაზრდავა. ორივესთვის უღრმესი მადლობელი ვარ.“

მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: თქვენ რისთვის გინდათ გადაუხადოთ მადლობა ნაწარმოების ავტორს?

3. აქტივობა. მოსწავლეთა განტვირთვის მიზნით, რაც ამ ასაკში სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია, ყურადღება გამახვილდება ფილმის ესთეტიურ მხარეზე. მოსწავლეები უსმენენ ფილმის მუსიკას და ერთი მოსწავლე განასახიერებს თოლიას .

4. აქტივობა. მოსწავლეები გატაცებით წარმოთქვამენ ფრაზებს ტექსტიდან ქართულად და ინგლისურად , რაც ამ ორი საგნის ინტეგრირებას უწყობს ხელს და ბავშვი მეტად ითავისებს უცხოური ლიტერატურის და უცხო ენის შესწავლის აუცილებლობას.

5. აქტივობა. მასწავლებელი მოსწავლეთა ჯგუფებს სთხოვს პირველი, მეორე, ან მესამე თავიდან წარმოადგინონ 3 – 4 მნიშვნელოვანი ფრაზა და მოახდინონ მათი არგუმენტირება. მნიშვნელოვანი ფრაზა, არგუმენტი: რატომ არის ეს ფრაზა მნიშვნელოვანი? „ზეცაში არაფრის ზღვარი არ უნდა არსებობდეს“. ზეცა არის ადგილი, სადაც საზღვრები არ არის და ზეცა უსასრულობის სიმბოლოა. „ვინც შემეცნებისთვის იღწვის, წინ ვერაფერი დაუდგება.“ ცხოვრება შეცნობაა, აღმოჩენაა, თავისუფლებაა. თუ ეს გახსოვს, წინ ვერაფერი დაგიდგება.

6. აქტივობა. მოსწავლეებს ურიგდებათ ფურცლები წარწერით: „ვუძღვნი ჭეშმარიტ თოლიას, რომელიც ყველა ჩვენგანშია“.

მოსწავლეები შეძლებენ ჩანაწერების გაკეთებას ინდივიდუალური, თუ ჯგუფური მუშაობისას, საკუთარ განწყობას გადმოსცემენ ფურცელზე, ნანახთან და წაკითხულთან დაკავშირებით. მოსწავლეები გამოთვამენ მოსაზრებებს, აკეთებენ ჩანახატებს, რომლებსაც ჩაწერენ სპეციალურად დარიგებულ ფურცლებზე. მოსწავლეებს უფლება აქვთ შეცვალონ ადრე გამოთქმული მოსაზრება, ან დაამატონ მოსაზრებები.

7. აქტივობა. მასწავლებელი ეუბნება მოსწავლეებს, რომ ჩვენს ლიტერატურაშიც არის მსგავს სიუჟეტზე შექმნილი ნაწარმოებები. ამისათვის ურიგებს გოდერძი ჩოხელის მოთხრობის „ ცასწავალა “ - ს ტექსტს და სთხოვს ნაწარმოების უკეთ გააზრებისა და შედარებისათვის, უპასუხონ მნიშვნელოვან შეკითხვებს .

8. აქტივობა . დასასრულს, მოსწავლეებს ეძლევათ საშინაო დავალება. შეცვალეთ გ . ჩოხელის მოთხრობის „ ცასწავალა “ - ს დასასრული. დაწერეთ იმ განწყობით, რაც გაკვეთილის დასრულების შემდეგ გაგყვებათ .

9. აქტივობა. შეფასება. მასწავლებელი განმავითარებელი კომენტარებით აფასებს მოსწავლეებს, აძლევს მათ სტიმულს მომავალი ერთობლივი მუშაობისათვის. მასწავლებელი იყენებს დამხმარე რუბრიკას განმავითარებელი შეფასებისათვის.

გაკვეთილის ეს მოდელი დაეხმარება მოსწავლეებს, შეადარონ ეს ორი ნაწარმოები და იმსჯელონ მსგავსება - განსხვავებაზე და საზოგადოების დამოკიდებულებაზე მსგავსი მოვლენის მიმართ. მთავარი დასკვნა იქნება ის, რომ ორივე ნაწარმოები დაწერილია მსგავს მოტივებზე. ესაა საზოგადოებისა და პიროვნების ურთიერთობა .

ეს თემა ცნობილია ბევრი ქვეყნის ლიტერატურისთვის. ქართულ ლიტერატურაში უმნიშვნელოვანესი ადგილი უჭირავს ამ თემას. ყველა ერი თავის ლიტერატურაში თავისებურად გამოხატავს თავისუფლებისკენ ადამიანის ბუნებრივ სწრაფვას. ეს ნაწარმოები მოზარდებს დაეხმარება თავისუფლების არსის შეცნობაში, სიცოცხლის ხალისის გაღვივებაში, ახლის შემეცნებისკენ სწრაფვაში.

ამ მოდელის გაკვეთილის ჩატარების მიზანია, მასწავლებელმა შეაყვაროს მოსწავლეებს, როგორც ქართული, ისე უცხოური ლიტერატურის ნიმუშები, დააფიქროს ზოგადსაკაცობრიო თემებზე, რაც ყველა იდენტობისათვის დამახასიათებელი და გასათავისებელია. აქედან გამომდინარე, დააკვირდეს მიღწეულ შედეგებს, წარმოაჩინოს იგი, მოსწავლეები აზიაროს სიახლეს, უჩვენოს მათ შემდგომი განვითარების პერსპექტივა, მისცეს დასკვნების გამოტანის, ანალიზის გაკეთების უნარი, საშუალება, ჩაუსახოს მომავლის რწმენა განვითარებისკენ მიმავალ გზაზე და დაარწმუნოს რიჩარდ ბახის გენიალური სიტყვების სისწორეში: „ არ არსებობს ქვეყანა, რომელიც შორია!“

გამოყენებული ლიტერატურა:

ეროვნული სასწავლო გეგმა დაწყებითი საფეხური - I-IV კლასები მედია წიგნიერება . სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტი . 2014 წელი . ფონდი ღია საზოგადოება საქართველო

რიჩარდ ბახი „თოლია, სახელად ჯონათან ლივინგსტონი“
<http://medialiteracy.ge/uploads/resources/8056c7024ac4c2b.pdf>

გოდერძი ჩოხელი „ ცასწავალა “

ფილმის სრული ვერსია

<https://www.youtube.com/watch?v=a627UIXiT-4>

ფილმში გამოყენებული კომპოზიტორ ნილს დაიმონდის სიმღერა

<https://www.youtube.com/watch?v=nW3SSOT8iYc>

გიო არაბულის ცისიქითელი თოლია ჯონათანის ვერ (ლექს) ლიბრი

<https://burusi.wordpress.com/2010/05/14/giorgi-arabuli-6/>

მედიაწიგნიერების რესურსი

<http://medialiteracy.ge/ge/resources/id/61/tolia-jonatan-livingstoni-da-caswavala?fbclid=IwAR1yVz-zdEsTk2k8zLlXfBh2mQaQqti8zaagZ3wK09H2-FonyMpY8uaDixA>

გაკვეთილის მოდელი

<https://www.youtube.com/watch?v=nOTKolG3Cac&feature=share&fbclid=IwAR2B4oey3V7evPM8VxNYc-cXzbdVx9MttapVwBNs-4Xd0ZV5Ca66AeyXJuI>

Nino Choladze

Iakob Gogebashvili State University

Parallels between foreign and Georgian works at school

Abstract

The most important skill that adults acquire while attending school is that ability to read. That is why one of the priorities of education should be to promote literacy at the beginning stage.

Still in the process of forming human capabilities, the adolescent should be able to gain deep access to reading, comprehension, writing of mood and orally.

Constant changes in society, which pose a new challenge to people, have necessitated the acquisition of new knowledge, so the methods and technologies that will be tailored to this demand are constantly changing.

For the lesson, we have selected American writer Richard Bach's "Seagull named Jonathan Livingstone" and Goderdzi Chokheli's "Castsavala".

Conducting this lesson is not only about promoting literacy, but also about making a great contribution to the upbringing of the next generation and the formation of the moral side through fiction.

We used 9 activities in the lesson and enjoyed the positive results mentioned in the article

Key words: Lesson activity, fasting, comprehension

რეცენზენტი: პროფესორი ო. გუსევა